

OPGRAVINGEN OP HET MOLENVELD

Over een tijdspanne van meer dan 150 jaar zijn er in onze gemeente regelmatig belangrijke oudheidkundige vondsten gedaan. Iedereen kent de zogenaamde "Hand van Sabasius", een bronzen votiefhand die in 1823 werd gevonden en die nu het logo van onze kring siert.

Als historische kring leek het dan ook onze taak om een evaluatie te maken van alle vondsten en opgravingen teneinde een beter inzicht te verkrijgen, hoe het uitzicht van Rumst was in vroegere tijden. Daartoe kregen we de bereidwillige medewerking van de Archeologische Vereniging Oud Mechelen, die we via deze weg dan ook van harte danken.

De mensen van Mechelen zorgden niet alleen voor bronnenmateriaal en documenten over vorige opgravingen, maar stelden ons ook voor ter plaatse te graven. Zo werden in de lente en zomer van 1987 en de lente van 1988 de eerste modern-wetenschappelijk onderbouwde prospecties in het gebied Molenveld-Nijverheidstraat gedaan, waarvan hierna het voorlopig verslag volgt van archeoloog Walter Sevenants. Hieruit reeds conclusies trekken, lijkt ons nogal voorbarig daar de meeste voorwerpen nog in restauratie en/of ter studie zijn.

NEDERZETTINGSSPOREN UIT DE IJZERTIJD EN DE ROMEINSE PERIODE
TE RUMST-MOLENVELD

Rumst is reeds lang bekend in archeologische middens als een belangrijke vindplaats van oudheidkundige voorwerpen uit de metaaltijden en de Romeinse periode (1). Door contacten tussen de Geschiedkundige Kring Rumesta en de Archeologische Vereniging Oud-Mechelen kon deze laatste vanaf april 1987 een noodopgraving uitvoeren op een perceel dat bedreigd was door een verkaveling (2). Dit perceel is gelegen op het Molenveld, vlakbij de dijk langs de Rupel. Ondanks de beperkte middelen en tijdsgebrek werd er toch een areaal van ca. 200 m² onderzocht en mogen de resultaten als zeer vruchtbaar beschouwd worden. Naast wat lithisch materiaal dat vanaf het laatneolithicum mag gedateerd worden, werden nederzettingssporen uit de ijzertijd en de Romeinse periode aangetroffen. De sporen uit de ijzertijd bestaan hoofdzakelijk uit grondverkleuringen. Daarin kunnen we een aantal paalgaten herkennen; een deel van een rechthoekige kuil met waaiervormige doorsnede en een ronde kuil (ca. 120 cm Ø); een grote onregelmatige structuur leverde naast wat silex, een spinschijfje en beendermateriaal een groot aantal scherven en verbrande kleifragmenten op, vermoedelijk de resten van pottenbakkersafval. Tenslotte moeten we nog een sleutelgatvormige structuur vermelden waarvan de functie echter nog niet duidelijk is. De studie van het aardewerk, de kuilvullingen en de structuren zelf zal hopelijk meer uitsluitsel geven over datering en functie van de verschillende sporen.

De elementen uit de Romeinse periode zijn veel talrijker. Naast een aantal kuilen die secundair als afvalput werden gebruikt, valt vooreerst de aanwezigheid van een spitsgracht te vermelden. Deze is ca. 3 meter breed en anderhalve meter diep en loopt in NO-ZW-telijken richting. Het verloop van de gracht en de datering ervan zijn voorlopig nog problematisch, maar vermoedelijk maakt ze deel uit van een legerkamp uit de eerste eeuw n. Chr. Ten westen van de spitsgracht bevinden zich een aantal sporen die tot eenzelfde wooneenheid zouden

(1) Cfr. Sevenants, W., Een archeologisch inventaris van de kaarten N.G.I. 23/3-4, 23/7-8 en 31/3-4, onuitgegeven lic. verhandeling K.U.Leuven, Leuven, 1987, p. 246-261.

(2) Onze oprechte dank gaat uit naar de Heer Maes, eigenaar van het perceel, burgemeester en gemeentebestuur, gemeentepersoneel en al diegenen die bereidwillig hun medewerking verleenden.

kunnen behoren. Het gaat hier om een vierkante waterput waarvan we alleen de vulling konden onderzoeken, een kelder van ca. twee op twee meter met een trapgat en rondom langs de wanden bezet met ronde aangepunte paaltjes (gem. $\emptyset$ 5 cm.) als steunwering voor grote verticaal geplaatste planken (ca. 40 cm. breed en 5 cm. dik). Verder troffen we drie rechthoekige kuilen aan van ca. 135 cm. lengte, 50 cm. breedte en 65 cm. diepte, volledig opgevuld met dakpanfragmenten en -gruis. Waarschijnlijk werd hier een vorm van "stabau" gebruikt waarbij de hoeken van het houten gebouw op hoekfunderingen werden geplaatst (cfr. de huidige prefabbouw). Dit gebouwtje van ca. vijf op drie meter vijftig met aangebouwde kelder en waterput had eveneens een NO-ZW oriëntatie en mag in de tweede eeuw na Chr. worden geplaatst. Brandsporen wijzen er duidelijk op dat het op het einde van die eeuw verwoest werd. Dit betekent echter niet het einde van de bewoning op het site. Een kelder met rijke inhoud verraadt een nog vrij welvarende bevolking in het derde eeuwse Rumst. Deze kelder (2,10 x 1,80 m.) stond vermoedelijk geïsoleerd en had vier zware hoekpijlers met tussenin langs de wand ronde paaltjes van gemiddeld 6 cm. doorsnede. Ook deze kelder werd door brand verwoest, meer bepaald in de tweede helft van de derde eeuw. Mogelijk kunnen we hier denken aan de Germaanse invallen onder de regering van Postumus (259-268). De vaststelling dat de kelder na zijn verwoesting genivelleerd werd, wijst er echter vermoedelijk op dat de plaats niet volledig verlaten werd. Concrete sporen uit de tweede helft van de derde eeuw of later zijn echter (nog) niet aangetroffen.

Wat de archaeologica zelf betreft kunnen we enkel merkwaardige stukken vermelden. In een afvalkuil werd een fragment van een gebeeldhouwde pijnappel aangetroffen dat vermoedelijk deel uitmaakte van een grafpijler. In de vulling van de waterput bevonden zich fragmenten van een lichtgeelgroene fles met conisch lichaam versierd met gedraaide ribben, een lange hals en een handvat met één verticale rib overlopend op de buik in verschillende horizontale geprofileerde ribben. (Isings type 55a). Uit de tweede eeuwse kelder kwam een volledig restaureerbare amfoor met smalle standring. Ook uit de derde eeuwse kelder kwamen een aantal restaureerbare voorwerpen zoals een deel van een spreukbeker, een beker met trechtersvormige hals en naar buiten omgeslagen rand en een laag kommetje met naar binnen toe verdikte rand. Maar het meest verrassend was de vondst van 17 fragmenten van muntgietsvormpjes in klei van een "valsmunter".